

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za *Sibenik* na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za *Inozemstvo* na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Sibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Vredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Uskrs.

Došao je da donese ljubav, svjetlost, sreću rodu ljudskome. Za te svoje velike darove nije imao posebnih miljenika. On ih je u svojoj neograničenoj milosti namienio svim članovima toga roda — svakome čovjeku.

Za tu ljubav, za tu svjetlost, za tu sreću došao je spravan, da podnese sve. I podnio je najteži progon, najtežu muku, koju povjest bilježi.

Al ta ljubav, ta svjetlost, ta sreća po Njegovim zaslugama uzvišene do božanske vrijednosti, do vječne cijene, poslije progona, muke i smrti Njegove, dižu se s Njim iz groba. One sjaju na barjaku Uskrsnuća u desnici Njegovoj!

Prošli su vjekovi. Proti toj ljubavi, toj svjetlosti i toj sreći dizale su se neprestano čete mržnje, tmine i opačine, ali je ljubav ostala uvijek sveta, svjetlost uvijek oživljujuća, sreća uvijek željena od svih, koji su razumjeli, koji razumiju, da je čovjeku zadatak težiti uvijek za svojim usavršenjem u dobru i nastojati, da u ničemu ne trpi njegovo ljudsko dostojanstvo, podignuto opet na visinu, na čast baš od Njega, koji je čovječanstvu donio ljubav, svjetlost i sreću.

U čovječanstvu smo svi; kao ljudi, kao porodice, kao narodi. Kao takovi smo u zajednicama, uz koje nas vežu prirodni zahtjevi i u tim zajednicama prirodni zakon hoće da živimo, da se međusobno pomažemo, da napredujemo.

Svako takovo nastojanje nije nego potreba našeg života, našeg obstanka, na koji imamo pravo. Za to dapače i jesmo, a da u tom ne zastranimo, donio je On ljubav, da ne učinimo drugima, što nije nama drago, donio nam je svjetlost, da uočimo pravi put našeg djelovanja, donio nam je sreću, da ne budemo jedan jedan drugome zavidni, da budemo svi kao braća s jednim težnjama i sjedinim ciljem.

Al to je ono, što baš ne ugađa onima, koji se čute jačima. Samosvijest jakosti daje im pobude, da se bore proti ljubavi, proti svjetlosti, proti sreći drugih, i odatle u svijetu poremećenje mira i zadovoljstva.

Ovu gorku istinu najbolje je izkusio i izkušava naš mukotrpi hrvatski narod. Jači oko njega sve mu krute: i ljubav i svjetlost i sreću; sve mu oduzimlju, a u tom oduzimanju i najniža sredstva poduzimlju.

Hrvatski narod trpi svoju muku, svoju dugu i gorku muku, trpi je od zuluma jačih, od izdajstva izroda, od sluga silnika.

Trpi... ali u sebi čuti pravednost svoju, koja mora da pobiedi, čuti snagu, da će nakon muke, nakon robstva u koje ga sapeše, i u kojem ga silnici drže već mrtvim, slavodobitno i on uskrsnuti sa svojim barjakom, koji će biti znak slave i slobode!

I onda će unakrst svih naših zemalja za gmjeti gromorno — „Alleluja“, a dušmani naše sreće popadat će — u prah. —dis—

Ovako ne smijemo dalje!

Sve to više upada u oči svakom svjestom hrvatskom otačbeniku, da nas razne zakulise spletke, osnove i namjere hoće da bace na prag novih iznenađenja. Pa dok se tajno a stanovitim kruzovima o tome radi, name da nam se još jednom za nedogledno vrijeme odkroji sudbina bez nas i protiv nas, dotle imamo na pretek dokaza javnog pomaganja te tajne rabote preko domaćih izroda i došljanih plaćenih mešetara. Sve je to kombinovano, sve ide za tim da se spravi teren položaju, u koji ćemo biti dovedeni i u kojem će nam bez sumnje biti uvijek teže i gore, ako to u obće s nama Hrvatima može da bude, jer teže i gore nego li nam je, ne znamo moći li biti.

Neprijatelji našeg narodnog bivstva nisu zadovoljni, dokle nas god dotle ne dotjeraju međusobnom našom zavradom, da podpuno onemoguće svaki naš i malo ozbiljniji narodni odpor, a u tom ih naše plaćeno i dobrovoljno roblje majstorski služi i pomaže.

Sve se udešava tako, da ne dade mo li sebi glasa u ovim osudnim časovima. Čuje o se glas, koji je nepočudan neprijateljima, vladodržcima, eto brže bolje loših sluga gorih gospodara, da proti tome ustanu i da taj glas nadviču, stuku i obiede s najnižih pobuda i namjera, da ga pače prikažu izdajom domovinske stvari.

Dotle smo spali!

A onda nije čudo, da se među nama i okolo nas može govoriti, pače snovati i raditi proti našim pravim narodnim interesima; nije čudo ako se bez osvrta na nas našom kožom pazeri, ako se s našim zemljama, s našim imanjima razpolaze po čitju vladodržaca; nije čudo, ako nas bace na prag najvećih iznenađenja i tu ostanemo nemoćni, pasivni kao blago, koja je dovedeno na klanje.

Sve su eventualnosti danas moguće, izvedive. Bačena je već rieč o nekoj umjetnoj podjeli Bosne; u Banovini bačena je rieč o novim eksperimentima s uzkrisenjem mumija, s razpustima hrv. sabora i s novim izborima sve dotle, dok se god ne skalupe većina, koja će biti po željama Magjara „regierungsfähig“; za Istru i Dalmaciju bačena je rieč, da se sabori ne će otvarati, razumije se, dok se sve osnovano uspješno ne provede; a onda uza to svi drugi pokušaji: u Bosni magjarska agrarna banka, u Banovini magjarska pomorska akademija i magjarske škole, na Rieci pitanje dioceanskog odcjepljenja, u Dalmaciji bezobzirna odgoda rješena jezičnog pitanja i sto drugih atentata na naše narodno bivstvo, samo da nas se i dalje izkušava, slabi, podvrgne i podjarmi, da budemo u pravom smislu rieči bezpravno roblje, bez vlasti da utječemo ni u najmanju stvar koja se nas tiče, gdje su izloženi naši interesi, da se onemogućiti svako naše nastojanje, koje bi išlo za tim da dodjemo do rieči, do glasa do odluke u pitanjima naše slobode, našeg gospodarstva, našeg osebnog narodnog života.

Tudjinski plaćenci, sluge tudjinskih upliva i protijeva mogli su zato i mogu još danas da vrše uspješno svoju nisku ogavnu zadaću, mogu je dapače prikrivati plaštem patriotizma, jer su dosadašnje mahinacije tog plaćenog roblja proizvele mnoštvo dobrovoljnog roblja, koje radi isto tako zatorno po narodnu našu misao, kao i oni plaćenci, misleći da rade protivno, t. j. toj misli na korist. Tako se jedino može pojmiti, kako uspejavaju dušmani naši, da nas svjedter sve to više gnjave; tako se jedino može pojmiti, kako kod nas svaki pokušaj jednodušnog, obteg narodnog odpora proti današnjem nesnosnom stanju biva odmah u zametku ugušen, osuđen.

Može li to pako dugo potrajati, to ne znamo. Može li jedan narod, koji se odhrvao kud i kamo težim kušnjama, čitav nasjesti svim tim spletkama i varkama; mogu li bolji sinovi toga naroda ostati uvijek u jednom svom dielu zavedeni i vjerovati vazda mešetarima tudjinskih misli i težnja u domovini našoj, to je, što mi nikako ne možemo pomisliti, jer da je to moguće danas se obzirom na grdu našit prošlost, ne bi već za Hrvatsku ni znalo.

Ali vrijeme leti, vrijeme se međutim gubi, pa što je danas teško postići u narodnoj borbi, bit će do koju godinu kasnije sve teže, jer će se nagomilati sve više zapreka našem napredku, našoj slobodi, našem ujedinjenju sa strane naših neprijatelja, koji ne mogu drugo nego nastojati i raditi, da nas sve jače i strašnije međusobom zavade i da nas što više iscrpe, izrabe, potlače i osiromaše.

Hoćemo li to dopustiti?

U teškim našim prilikama baš u zadnje doba akcijom trojice pravaša pokazan je put i pravac, kojim se može uspješno stati na kraj insultima, otičama, izrabljivanju naših narodnih dušmana. Proti toj akciji moglo je da ustane samo ono, što je u službi tih dušmana. Svjestni, pravi otačbenici svugdje su tu akciju pozdravili s veseljem i bilo bi se sigurno do sada već uspjelo, da se nije uzvrgljalo i nakostrušilo sve plaćeno i dobrovoljno roblje u našoj domovini.

Hoćemo li dopustiti, da to i takovo roblje nadalje bude osujećivalo svaki naš pokušaj, svako naše nastojanje za boljom narodnom budućnošću? To bi značilo, da smo kao narod slabi, da smo baš osudjeni na zla, koja doživijujemo i koja ćemo još doživjeti, ne upremo li svi složno, da se već jednom muževno, odrješito, nepokolebivo suprotstavimo svakome i svačemu, što ide za tim da nas i dalje izrabluje i ponižuje.

Do toga mora da dedje, jer ovako ne možemo, ne smijemo dalje! —dis—

Prometna akademija — udarac za Hrvatsku.

U madjarskom ministarstvu trgovine dogotovljen je ovih dana nacrt zakonske osnove o ustrojstvu i organizaciji jedne nove visoke škole, koja će dobiti ime: prometne akademije.

Po ovom nacrtu, koji će se po svojoj prilici razpraviti u stručnjačkoj enqueti prije nego što dođe u konačnom obliku zak. osnove pred peštanski sabor, imat će ovaj najviši naučni zavod za prometnu struku četiri odsjeka i to: I. Željeznički strukovni odsjek; II. Poštanski, brzojavni i telefonski odsjek. III. Poštansko-štedionički strukovni odsjek. IV. Strukovni odsjek za brodarstvo.

Vrhovna uprava u nadzor ovog zavoda bit će povjeren a ugar. ministarstvu trgovine, kojemu će biti podređeno i ravnateljstvo i profesorski zbor akademije. Troškovi za održavanje kr. ugar. prometne akademije biti će preliminirani u proračunu ministarstva trgovine, a prinosit će za njih interesovani zavodi i poduzeća.

Svrha ovog (organičkim sjedinjenjem sada u Budimpešti postojećih tečajeva i to naučnog tečaja za naobrazbu željezničkih činovnika, „poštanskog i brzojavnog naučnog tečaja“ te „brodarskog tečaja“) ustrojenog zavoda jeste: „da naobražava činovnike za željeznice, za kr. ugar. poštu, brzojav i telefon, za kr. ugar. poštansku štedionicu i za tuzemna broderska poduzeća.“

Ciela knjiga bi se dala napisati o štetnosti i pogibelji, koja nastaje za Hrvatsku, ako se ta akademija uzakoni sa dosele predloženi ali još ne primljenim pravilima.

Nečuvena je smjelost kad se za primanje u brodarski strukovni tečaj stavljaju isti uvjeti kao kod željeznica. I za taj odsjek propisana je zgoljno magjarska obuka.

Da ne bi tko pomislilo, da je taj pomorski tečaj ustrojen samo za „magjarske“ pomorce valja znati, da će diplome pomorskih kapetana duge plovitbe dobiti samo takovi pomorci u Ugarskoj i Hrvatskoj, koji svrše brodarski odsjek te prometne akademije.

To znači drugim riečima: Našem parobrodarstvu napriniti magjarske kapetane, na našim poštama i željeznicama namještati samo zgoljne Magjare.

I tako Magjari kušaju sve moguće da nam naškode. To oni čine sustavno, dok se mi sustavno svadjamo za silnice i ne čemo da se složimo.

O Friedjungovoj aferi

donosi „Pokret“ ovaj zanimivi članak:

Što dalje to dublje pada siromašni austrijski historičar Friedjung sa svojim „odričima“, koja je tako samosvjestno izbacio u svijet. Još gore pak počinju da se koprcaju oni, koji su stara historičaru navukli na tanak led, da s njegovim imenom izbiju prijavi politički kapital.

Ponajprije je gospodin historičar izgubno pozivu predsjedništva koalicije, da navede imena zastupnika, koje je javno obedio. Jasno je, da toga nebi učinio čovjek, komu je samo do historijske istine. U svom odgovoru on je izjavio, da će iznieti materijal, ako ga zastupnici tuže. To znači, da se gospodin Friedjung ne stavlja otvoreno na bojište s koalicijom, nego daje se istom lovit. Koalicija je morala za njim u potjeru. Zaključila je, da svi njezini članovi tuže Friedjunga. Pri tom se nadaju i čvrsto nadaju zastupnici koalicije, da Friedjung neće izbjeći i pred tom tužbom sa svojim „dokumentima“,

kako je pobjegao pred prvim historikom koalicije, pa da će im uspjeti gospodina historičara prisiliti da izadje sa svojim „materijalom“.

Svakako nakon prvoga iskustva s gospodinom Friedjungom opravdana je naša sumnjicaštvo. U toj nas sumnjicaštvo podkriepilju i ortaci Friedjungovi, koji su u njegovoj aferi umješali svoje prste. Iz njihova se držanja vidi, da bi oni htjeli izbjeći obračunavanju koalicije s Friedjungom.

Friedjung je u svom prvom članku izazvao Spaljakovića i srbsku vladu, da ospore njegove tvrdnje, da je za taj slučaj stavio u izgled detalni materijal. Spaljaković se je tomu izazovu odazvao, pa je u nedeljnom „Pester Lloyd“ proglasio Friedjungove tvrdnje izmišljenima, a njegov tobožni izvještaj falzifikatom. Sad bi bila dužnost Friedjungova, da održi svoju rieč i da iznese detalni materijal a to tim više, što mu je Spaljaković u tom pogledu došao u susret i predložio sud stručnih vještaka. Izjavom Spaljakovićevom stvar je opet dovedena do odlučnoga momenta kao i ortacovi koalicije. Pa što vidimo? Vidimo da ortaci Friedjungovi hoće opet da zamute i otegnu stvar. — Rauchova „Ustavnosti“ piše u povodu Spaljakovićeve izjave doslovno ovo: „Po obećanju u svom članku dr. bi Friedjung sada na tu Spaljakovićevu izjavu morao što no rieč: „Boju priznati“ morao bi imenovati on četvoricu podplaćenih i rieči, na čemu temelji svoju tvrdnju. Sada nakon prijetnje tužbom, dr. Friedjung to ne mora. Na mjesto da bi se sada raskrinkali svi „falzifikati“ i sve „klevelete“, to će se još vući koji mjesec a koalicija će ostati pod sumnjom, da je ipak nešto na stvari.“

Friedjungovi ortaci oko „Ustavnosti“ spremaju teren za novi uzmak Friedjungov, pa u tu svrhu izmišljaju fintu, da Friedjung nije dužan izpuniti svoju rieč, zadanu javno prema Spaljakoviću, zato što su mu zastupnici koalicije zaprijetili — tužbom. Finta je odviše glupa, a da bi mogla prekriti svrhu, za koju je izmišljena. Tužba zastupnika koalicije i izazov Spaljakovićev ne stoje naprosto ni u kakvom savezu. Na sudu stručnjačkih vještaka obračunat će Friedjung sa Spaljakovićem, a na porotnom sudu bečkom s koalicijom. To su dvie sasvim različite stvari od kojih jedna drugu ni u kojem pogledu i ni sa kojega razloga na svijetu ne izključuje.

Jasno je dakle da se tu radi o nečem drugom. Gospodari „Ustavnosti“ osjećaju, da će čitava Friedjungova afera izaći po njih šramotno, pa zato izbjegavaju već sada svakom odlučnom koraku, koji bi unio u tu stvar svjetla i istine. Čine to sa svrhom, da se stvar još koji mjesec zavuču, a u to vrijeme da „koalicija ostane pod sumnjom, da je ipak nešto na stvari.“ Očekujemo zato u što kraćem vremenu odgovor samoga Friedjunga na Spaljakovićevu izjavu. Bude li on i u ovom slučaju pobjegao pred izazovom Spaljakovićevom i pogazio javno zadanu rieč, onda je jasno, da se kod Friedjunga ne radi više o zavedenosti, nego o jednoj proračunanoj makinaciji protiv koalicije. Zato: napried historičaru Friedjunžu s materijalom, koji će uništiti koaliciju!

Čini se, da gospoda traže vremena, pa zato tjeraju na tužbu, nadajući se, da će se i s tužbom Friedjungom zavući, kako se zavlači s tužbom protiv „Reichsposta“. U to vrijeme misle gospoda spasiti, ako se još što spasiš da del!

Barun Rauch i neodvisna stranka.

Čitamo u „Hrv. Slobodi“: Čudna se to igra plete oko nas. U Hrvatskoj kao da se više urotilo proti narodu i narodnoj stvari, pa hoće da oživi Kluenova vremena. Na čelu akcije u Hrvatskoj stoji barun Rauch, koji navodno ima veliko zaledje u Beču. Ono, što se želi postići u Hrvatskoj, kani se poduzeti i u Ugarskoj. I tamo se javljaju malo po malo glavu, a osobito se radi iz kulisa, da na vladu dodju opet stari liberalci, ti najvjerniji stupovi dualističke monarhije u Ugarskoj. Kampanju u Ugarskoj započeli listovi „Budapesti Naplo“ i „Az Ujsag“. Prve novine uređuje neki Deszi,

koji je bio šefom ugarskog presbira za vrijeme Ferjevarjeve vlade, a „Az Ujsag“ stoji veoma blizu grofu Stjepanu Tiszi. Dakle stari liberalci. Oba ova lista operiraju s baronom Rauchom. On da će srušiti sadašnju madjarsku vladu, a osobito da će kompromitirati madjarsku neodvisnu stranku. Prvi je zašao u boj „Budapesti Naplo“, koji je iznio, da barun Rauch posjeduje dokumente, koje je i dvoru prikazao, koji dokumenti da užasno kompromitiraju i Košuta i neodvisnu stranku. Te su vijesti kao što je i naravno od baruna Raucha bile demantirane. „B. N.“ na ovaj dementi Rauchov nadovezuje, da čeka sada na vijesti iz svog sigurnog vrela. No međutim je otvorio vatru „Az Ujsag“, koji donosi dva pisma od jednog svog pouzdanika. U prvom pismu navajda svoje razgovore sa baronom Rauchom za vrijeme uzakojenja pragmatike, prije nego je postao banom. Tu barun Rauch kaže, da je neodvisna stranka stvorila pragmatiku u obće, da je ona stvorila anarhija i u Hrvatskoj i u Ugarskoj, a da se to u Beču veoma dobro znade. Drugo pismo „Az Ujsag“ -ovog pouzdanika bavi se razgovorima, što ih je ovaj imao sa baronom Rauchom, kada je već barun Rauch vodio pregovore za preuzete banke stolec.

U tim razgovorima, da se barun Rauch izrazio svoje nepovoljno o Kossuthu, da je njegova stranka podupno doigrala, da on ne će s njime imati nikakova posla. Da u njoj nema elementa sposobnog za vladu, da je teško kompromitirana. Da nije došla na vladu, bila bi spremlila novu 48-mašku revoluciju, ali u savezu s jednom stranom državom. Do koje vrijeme da će se čuti i više toga. To se u Beču sve znade, dapače i više toga.

Tako pouzdanik „Az Ujsaga“. Što bi se na ovo imalo reći. Da se ovom pisanijom hoće nekoga kompromitirati, to je jasno, ali samo koga? Ili stari liberalci hoće da ovako izjiraju neodvisnu stranku, ili se hoće ovim načinom ugarska vladu riješiti baruna Raucha. Ili se valja ide i za jednim i za drugim — za uzpostavljanje liberala u Ugarskoj, a starih madjara u Hrvatskoj. Kriza u Ugarskoj brzo će se riješiti, pa će nam po svoj prilici doneti i razbistrenje situacije i u Hrvatskoj.

Imaju li stanovnici Murtera i Betine pravo ribanja u Konratu?

Dokazali smo nezakonitost postupka občine Salske naprama stanovnicima i pravim vlasnicima Kornata, a danas ćemo se u kratko osvrnuti na još jednu činjenicu, koja će nam bolje razjasniti cjelu stvar.

U zapisniku „Sale 7 Luglio 1890“ stoji i ova stavka: „La presente convenzione... sarà sottomessa all'approvazione del consiglio comunale di Sale ed approvata una volta, sarà obbligatoria per i firmatari e loro rappresentanti per se ed eredi.“

Mi smo rekli, da onih deset Murterinaca i ona dva Betinjanca i to baš Filip Turčinov p. Jure, Ante Sikić p. Tadije, Spiro Markov p. Perin, Andrija Skračić p. Jakova, Marko Turčinov p. Ante, Mate Vodopija p. Ive, Ante Jerlić p. Jakova, Ante Skračić p. Jakova, Roko Božikov Jurin, Ive Samarić p. Jakova i Tome Magazin p. Šime, nisu imali ne samo legalne pomoćnici svojih suseljanca, nego nisu ni ustmeno bili od njih uovlaštjeni, da sklappaju u njihove ime ikakovu nagodbu, a nekmo li da svoje pravo ustupe onome, tko na to nema prava.

Kad gospođa nisu hotila upitati za savjet občine Tiesna, zašto velimo nisu se potrudila bar do Murtera i Betine, te u vlastnike pozvali na dogovor i zahtijevali da se svi obvežu na pristajanje i ustupe svoga prava Saljanima.

Priručnik za ribara.

V. Prvi početak ribanja.

Rekao sam, da je ribarstvo staro kao što je star i čovjek na zemlji i da se on ribarstvom bavi već od pamtljivosti.

Kako je recimo prvi čovjek ribe lovio i spravljao sebi za hranu, to nije do danas tačno poznato, nu svakako po okamenjenim ribama, što se nalaze u gorama, kao i po orudju, koje je služilo za ribanje, može se zaključiti da je streljica i udica bilo prvo sredstvo, koje je čovjek rabio, da ribu uhvati.

Po ovim ribama što se okamenjene nalaze dade se suditi, da je u moru bilo nekih riba, koje mi danas ne nalazimo, niti ih u moru više ima, jer su sasna izumrle.

Prve udice nisu bile kao što su danas zakovčene i sa brkom, nego ravne i na oba kraja šiljaste, što nam je dokazom, da su i ribe tada bile mnogo veće i da su im usta bila dosta široke, svakako šira nego li su u današnjih riba. Udice su se većim dijelom pravile od kosti nekih životinja, a i iz drva. Po sriedi je bio mali za-

rezak, a kašnje luknja kroz koju bi se provukla i privezala udica.

Sudeći po jednoj udici našestoj u gorama, pečinama alpa, ove ravne udice zamienile su se kašnje sa kovčrastim, ali bez brka. Kašnje malo po malo udice su se pravile sve više kovčaste, dok nismo došli do onih, što ih mi danas vidimo i za ribanje rabimo. U muzeju u Milanu vidio sam porjedane sve vrste starih udica, koje su našaste kod Varesa.

Promatramo li stare spomenike u Egiptu, naći ćemo urezano po njima neku vrst mreža, što nam je dokazom, da su već u te zemane ljudi lovili mrežama i ako te mreže nisu bile, kao što su današnje, niti ovako savršeno napravljene.

Iz ovoga što razabiremo? Razabiremo, da je čovjek poslužio se za hranu ribama onda, kad mu je ponestalo hrane na kopna, kao i to, da je riba u moru bilo u izobilju, te mu, da ih uhvati, nije bilo od potrebe izmišljati sva ona paklena sredstva, kojima se danas služi.

Da je i naše Jadransko more već od starije, kao i svako drugo more bilo puno više

Ne, oni to nisu učinili, jer su znali da ljudi nisu čuci, da bi bili ustupili svoje pravo drugome.

Koliko je preše bilo Saljanima, ili bolje današnjem nazd. g. Lorinu, da sklopi gornji zapisnik, vidi se i po tome što između gori imenovanih ljudi samo ih je pet pismenih, a i ti sjegurno nisu mogli razumjeti onako sibi-linski sastavljen gori imenovani zapisnik, za koga se hoće vremena da ga se uzogne razumjeti, a ovo vrijeme nije bilo dato njima, ne samo, nego ni da se uzogne dogovoriti sa svojim suseljanim, jer odmah nakon tri dana bi pod zapisnikom postavljeno odobrenje občinskog vieća u Salima, koje glasi:

„Si certifica che la presente commissione venne nella seduta odierna del consiglio approvata ad nnanimità. Sale 10 Luglio 1890. I consiglieri A. Cvitanović, I. Kanutić.“

Po svemu ovome dade se suditi, da je gornji zapis bio već prije sastavljen, jer kako je moguće, da se občinsko vijeće sastane u roku od 3 dana i da odobri ovaj zapis.

Po svemu ovome što smo naveli jasno proizlazi, da gornji zapisnik sklopljen u Salima na 7. srpnja 1900. nema nikakove pravne moći i stoga, da je ništavan.

Mi se nadamo da će pomorska vlada, bez obzira ni na Petra ni na Pavla povratiti utok ministarstvu, a ovo će ga riješiti samo kako pravica bude zahtijevala, a to slobodan dati ribolov Murterincima i Betinjanima u vodama njihovog posjeda. Istina, da pomorska vlada veli, da je njezina obala, ali nitko pametan ne može pomisliti, da će Saljani držati se pri istezanju mreža samo na onoj površini od 5—6 metara uz obalu, već će zalaziti i dalje, te će gaziti po posjedu Murterinskom, a to opet nije pravo. Kad Murterinci i Betinjani plaćaju svoje poreze občini Sale, te ih vežu sve dužnosti, pravo je, da uživaju i sva prava. U svakom drugom slučaju bila bi nepravda, jer nitko pametan ne može odobriti podnašanje svih tereta, bez uživanja ikakova prava.

Sama pomorska vlada, pak i Saljani priznaju, da su Murterinci i Betinjanci kupili pravo vlasništva na kornatskim otocima, a u to pravo spada i pravo ribanja, pak stoga ministarstvo pošto je gori imenovani zapisnik neobvezatan za Murterince i Betinjance, ili barem za sve osim one dvanajstorice, mora ga uništiti. Svaki drugi postupak tumačio bi se, kao sila, a sila nasmije biti, jer živemo u državi: „Justitia regnorum fundamentum!“ I s ovim smo dovršili, čekajući što će biti s utokom.

Političke vijesti.

Austro-ugarsko-turski sporazum. Tajna sjednica turske komore, u kojoj se je vječalo o ententnom zapisniku, bila je prilično burna. Nekoji su zastupnici zahtijevali odgođu razprave, ali je ministarstvo stavilo naime pitanje povjerenja, te zahtijevalo, da se debate zaključiti i da se glasa još u istoj sjednici. Komora je na to privoljela. Govorilo je više zastupnika za zapisnik i proti njemu. Grčki zastupnik Busios iztaknuo je, da zapisnik ne osigurava Turskoj nikakvih protibitaka, a srbski zastupnik Stojanović čitao je dugi govor proti zapisniku. Veliki vezir apelirao je na patriotski osjećaj komore, te iztaknuo, da je doduše žalostno, kad se Turska mora odreći dviju pokrajina, ali bi odoklon zapisnika povukao sa sobom vrlo neugodnih posljedica. Zatim je zaključena debata, te se prešlo na glasanje. Za zapisnik je glasovalo je do 136, proti njemu 46 zastupnika. 18 njih u obće nije glasovalo. I tako je pitanje aneksije s turske strane definitivno riješeno.

Trgovinski ugovor s Austro-Ugarskom. Milovanović priobčio je austro-ugarskom posla-

napučeno ribama i to oboritih vrsta dokazom su nam stare knjige. Domicijan, rimski car, zadnji potomak Augusta pri koncu prvoga vijeka udario je na Dace, ali na mjesto da se sa svojim četovodjama zatvori i proučava ratni plan, on se je radije zabavio tim da kuha izvrsnog rumba uhvaćena u Jadranskom moru.

Ako pomislimo na ono što nam veli Elian, t. j. da su srdelje u tolikom broju plovile, da su zapričile čak i prolazak brodova, to dolazimo do zaključka da ribarstvo nazaduje dosta naglim korakom i s toga da moramo vrhu ovoga ozbiljno razmišljati i ribarstvu ne samo mi, ne jedna država, da li svi ukupno posvetiti osobitu brigu. Pomislimo samo, što bi od nas bilo, kad bi nam od jednom ponestalo ribe u moru? Čim bi se hranili?

Prvi uvjet napredka ribarstva jest razumno ribanje. A pošto su mreže danas najrazširenije ribarsko orudje, to mora da njima posvetimo osobitu brigu, ne čemo li da naše ribarstvo zla sudbina zadesi, a u to da se čuvamo svih onih sredstava, kojima se riba tamani i zatire.

Udicu malo tko danas rabi, ona služi samo

niku grofu Forgachu, da je ministarsko vijeće prihvatilo plan za novi trgovački ugovor i imenovalo delegate za pregovore.

Porta protiv konferencije. U Beču su stigle vijesti, po kojima rek bi Porta je protivna predlogu, da se drži konferencija glede Bosne. Pošto su pregovori sa Bugarskom već daleko pošli u konačnom sporazumu, to je Porta i proti tomu, da se za ovo pitanje sazove konferencija. Obćenito se sudi u diplomatskim krugovima, da do konferencije ne će doći.

Medju vladacima. Predstoji sastanak njemačkoga cara s englezkim i talijanskim kraljem. Ovuomu sastanku je glavni cilj sadašnji politički momenat.

Promjene u upravi Bosne. U vrhovnoj zem. upravi Bosne i Hercegovine predstoje promjene, koje će se odgoditi do iza ispećionoga putovanja nadvojvoda Leopolda Salvatora po anektiranim zemljama, što će uzsljediti početkom svibnja. Sve to više šire se glasine, da će vrhovnu upravu preuzeti jedan član vladajućih kuća, koji poznaje hrvatski jezik. Nadvojvoda Leopold Salvator marljivo uči ovaj jezik, koji mu je već dobro poznat.

Razput hrvatskog i peštanskog sabora. „Hrvatska“ od sriede donosi od svog budimpeštanskog dopisnika slijedeću senzacionalnu informaciju: Tajnik ministra predsjednika izjavio je jednom hrvatskom političaru, da će se početkom svibnja razpustiti ugarski i hrvatski sabor, te da će još u istom mjesecu biti raspisani novi izbori. Na ovakav način se hoće riješiti kriza u Ugarskoj kao i hrvatsko pitanje. Sa većinom, koja će iz ovih izbora u Hrvatskoj izaći, stupiti će barun Rauch — koji se nada pomoću Tomaševićevih ostanaka bivše narodne stranke i novo ustrojiti se imajućom uniostičkom strankom! — izkucati jednu 20 do 30 članova brojeću novu ustavnu stranku — u pregovore sa najjačom strankom, koja će iz ovih izbora izaći. Ne bude li se ova većina pokazala „regierungsfähig“, razpuštati će se svete dotle hrvatski sabor, dok se takova većina ne će naći.

Crnogorska nota. Talijanski poslanik je predao crnogorskoj vladi notu u kojoj talijanska vlada stavlja predlog da se uklone sadašnje poteškoće. U svome odgovoru na ovu notu crnogorska vlada izjavljuje, da će Bar Priradžić svoj značaj trgovinske luke te da priznaje odluke vlasti glede 25. članka berlinskoga ugovora. Priepis ove note bit će predan danas predstavnicima signatarnih vlasti. S obzirom na posljednju stavku crnogorske note misli se, da je stvar već svršena.

Na bosansko-srbskoj granici. U ponegdjeljak u večeri tri su konjanika sa srbske granice izpalila puške na jednu austro-ugarsku patrolu kod Bujatlović potoka na Drini. Patrola je uzvratila puškom i ubila jednog konja. Srbi pobješkoje prama Rogatici. Od patrole nije nitko ranjen.

Pitanje Dardanela. Kako javljaju iz Pariza, u dobro informiranim krugovima glasa se, da Porta izradjuje regulativ, kojim će doći u susret ruskim željama glede provoza kroz Dardanel. Francuzka, a pod nekim uvjetima i Englezka, spremne su da podupiru Rusiju u tom pitanju, pa stoga žele, da sebi osiguraju i podporu trojnog saveza.

Promjena berlinskog ugovora. Prema stiglih vijestima, austro-ugarski poslanici učinili su kod velevlasti korake za promjenu berlinskog ugovora. Francuzka je vlada već pristala na promjenu.

Berlinski ugovor i sanšefanski mir. „N. List“ donasa: Ob ovom ugovoru velevlasti od g. 1878. često je govora u novinstvu u obće. A i evropska konferencija ako se sastane radi

za bavuu, a to je u pravu razlog posvećanjem zatiranju ribarstva.

Kako se zatire ribarstvo, neka nam služe i ovi dokazi. Fulton je našao da renga ima u sebi 30.000 jaja, lokarda 639.000, bakalar 3 do 6 hiljada, a svoja (iver) 28 milijuna itd., a ipak od ovogasilnog broja jaja, ribe koje se izlegu, niti 1% ne doživi svoju starost i da sama od sebe usljed starosti pogine.

Ribe imaju mnogo neprijatelja, a najveći im je čovjek, ali osim toga podvržene su i raznim bolestima, od kojih veliki dio zaglavi, te stoga nije istinita ona rečenica: „Zdrav ko riba“.

Dok bi čovjek ribao samom udicom, kako su to radili stari, tad ribarstvo ne bi se nit najmanje zatiralo, ali danas rek bi da se danonice izmišljaju sprave, alati, praskajući i zaslepijućij predmeti, koji idu za tim, da pohvataju, poubijaju i zaslepie, što moguće veću količuku ribe, ne obazirajući se nit najmanje na ništa, pa ni na to, hoće li mu ili ne ona silna količuka ribe toga dana trebovati.

U našem ribaru treba da prevlada uvjerenje, da su i ribe stvorile, koji imaju svoje pri-

aneksije Bosne i Hercegovine, sastati će se i vječiti baš temeljem tog ugovora. I mi ćemo biti odsudjeni kao i došele da slušamo govore i da čitamo o čl. 25., 28. i 29. i ništa više. Znati ćemo da rade o Balkanu i zemljama na njem, ali što i kako, o tom će naš sviet ostati neupućen kao i došele. Švabe kad god nastaje kakav konflikt, odmah poplavljuju evropski sviet sa zemljopisnim kartama n. pr. za vrijeme rusko-japanskog rata. Kod nas imade zemljopisa raznih, u novije doba Balkanski poluotok, koji je izdan obzirom na prietivši rat. Izmedju Srbije i Austro-Ugarske. Pa zašto da se kod nas ne nadje tko god, pa da rečene ugovore iscrpivo prevedu, obradi i popularizuje? Ovo je veoma potrebna hrana za onaj sviet koji mnogi čita, kojeg treba naobražavati, proširivati mu znanje, te ga time kulturno jačati za političke ciljeve. Možda ne bi bio na odmet predlog, da taj govor uz historičku obradu izda „Matica Hrvatska“ i to medju redovitim izdanjima. Neka se uzme u obzir, da baš „Matica“ imade mnogobrojnu publiku i takovu, kojoj bi ovakova knjiga veoma dobro došla. A onda bi se moglo iz takovog diela sačiniti kraće i popularno, jer je doba, da već jednom budemo što manje tuđi u svojoj jezovini.

U turskom parlamentu. Naknadno se doznaje, da je pri razpravi o zapisniku sporazuma Arbanas Koval priobčio, da je Rusija bila ponudila savez Turskoj uz uvjet, da joj ova otvori Dardanele. Ministar Nordadumgjan je kazao, da je Turska morala sklopiti sporazum s Austrijom.

Izvoljski ostaje. Položaj Izvoljskoga opet je učvršćen i on ostaje ministrom izvanjskih posala.

Pokrajinske vijesti.

† Danica Marušić. Iza kratke bolesti u naponu života, na 5. t. mj. u jutro oko 5 i pol sati preminula je Danica Marušić, supruga vrlor otačenika g. Gjura I. Marušića iz Arbanasa. Vrla pokojnica bijaše uzorna majka i supruga, obdarena riedkim kriplostima, a život svoje posvetila kući i uzgoju svoje dječice. Bio joj je krasan sprovod. Vrlor pokojnici laka zemlja, a obitelji i svojti naše saučesnici!

Iz hrvatskih zemalja.

Diamantna misa otca Frana Dobrovića. Sutra na Uskrs navršuje se taman 60 godina, odakle je zaslužni uvod franjevac u bazilici sv. Ante u Padovi prikazao Bogu prvu nekrvnu žrtvu. U istoj bazilici proslavio je godinie 1899. pedeseti svoj god misnikovanja. Diamantni jubilej slavi on sutra u Cresu. Otac Frane Dobrovića svak se vrlo ugodno spominje i ovdje u Šibeniku, gdje je mu najdstojnijom samostana sv. Frane za nekoliko godina, a za tri godine vjeroučiteljem i učiteljem pjevanja u ženskoj školi kod sv. Luce. Otac Frane odlikovao se kao rodoljub na djelu i na peru, kako se to vidi iz dugog prigodnog članka, što mu ga posvećuje „Naša Sloga“ od 8. o. mj. Ocu Franu sad su 84 godine, pa je još uvijek čio, vesel zdrav i ridašan. Želeć mu još dugo godina najsrdačnije se veselimo njegovu sutrašnjem jubileju, kličući mu: Živio! Na mnogaja!

Veleizdajnički proces. Na razpravi od 6. t. mj. došlo je do burnih prizora. Obtuženici su tvrdili, da im je sudac izražitelj kazao, da su i zastupnici magjarske neodvisne stranke sudjelovali u uroti, skvanoj u Beogradu. Državni odvjetnik Accurti to je zaniekao i kazao, da je to nasuprotiv uztrvrdio branitelj dr. Medaković. Obtuženici su vikali: „Državni odvjetnik laže“. Pričebičev: „Mi se nedamo terorizirati!“ Obtu-

zitanju ribarstva, neka nam služe i ovi dokazi. Fulton je našao da renga ima u sebi 30.000 jaja, lokarda 639.000, bakalar 3 do 6 hiljada, a svoja (iver) 28 milijuna itd., a ipak od ovogasilnog broja jaja, ribe koje se izlegu, niti 1% ne doživi svoju starost i da sama od sebe usljed starosti pogine.

Ribe imaju mnogo neprijatelja, a najveći im je čovjek, ali osim toga podvržene su i raznim bolestima, od kojih veliki dio zaglavi, te stoga nije istinita ona rečenica: „Zdrav ko riba“.

Dok bi čovjek ribao samom udicom, kako su to radili stari, tad ribarstvo ne bi se nit najmanje zatiralo, ali danas rek bi da se danonice izmišljaju sprave, alati, praskajući i zaslepijućij predmeti, koji idu za tim, da pohvataju, poubijaju i zaslepie, što moguće veću količuku ribe, ne obazirajući se nit najmanje na ništa, pa ni na to, hoće li mu ili ne ona silna količuka ribe toga dana trebovati.

U našem ribaru treba da prevlada uvjerenje, da su i ribe stvorile, koji imaju svoje pri-

ženici svi ustaše na noge i odoše prema Accurtiu, koji se preapao, pobledio i pobjegao iz dvorane. Predsjednik je morao prekinuti razpravu. Kad ju je opet otvorio, dao je odalečiti obuzetnike i osudio Jukića na 24 sata zatvora u samici. Na koncu predsjednik je najavio, da se razprava odgadjaju do posle Uskrsnih blagdana.

Proti veleizdajničkom procesu. Bečka „Zeiti“ od sriede u uvodniku oštro žigovše veleizdajnički proces u Zagrebu i postupak predsjednika senata Tarabochie i državnog odvjetnika Accurtia. Pita, je li potrebno dalje voditi taj monstruozi proces.

Odbor za izdavanje hrvatske pravne terminologije. U krilu hrvatskog pravnika društva u Zagrebu osnovao se je odbor za izdavanje hrvatske pravne terminologije. U odbor su izabrani I. M. Obuljen iz Dalmacije i Zobkov iz Bosne. Odbor je izabrao predsjednikom dr. Fr. Spevca sveuč. profesora, a tajnikom docenta dr. Strohalu. Ovaj će sastaviti i osnovu, te će se onda preći na sistematski rad.

Senzacionalna otkrića Franje Kružića. Pod ovim naslovom iznašaju danas Frankove „Novosti“ priznanje agenta Kružića, kojim se potvrđuje u svemu pisanje „Hrv. Slobode“ u tom predmetu. — Prema pisanju samih Frankovih „Novosti“ istina je dakle, da je agent Kružić dao dru. Franku mjenice izplative u slučaju, ako dru. Franku uspije od baruna Raucha izposlovati koncesiju, da može Kružić otvoriti zavod za odpremu putnika na Sušaku. — Dr. Frank je Kružiću, pošto je Drašković dobio koncesiju, na njegov zahtjev, vratio mjenice. Naravno „Hrvatske Novosti“ vele, da u toj poslovnoj odvjetničkoj stvari nema ništa nepoštena, no to nije nitko tvrdio, nego se radilo o tom, da dr. Frank kao opozicionalec, izrađuje kod mađjarske vlade koncesije. Sad je međutim nastao tragikomični nastavak. Kružić, kojeg je dr. Frank hito dati upisati radi posuđenih mu 70 kruna, pomirio se sa dru. Frankom. Pomirio se za to, jer je razočaran, što nije svojim otkrićem dobio željenu koncesiju. Agent Kružić nadao se naime, da će mu Starčevićanci pomoći, ako im preda mjenice dra. Franka. Naravno preko Starčevićanaca nije dobio od baruna Raucha koncesije i sad se vraća dru. Franku.

Još jedan poraz frankovaca. Iza poraza u pjevačkom društvu „Sloga“ i u „Matici Hrvatskoj“ — još jedan poraz — frankovaca. U ponedjeljak je održana glavna skupština obrtnog zbora u Zagrebu. Kod izbora novoga upravnoga odbora prodrila je listina opozicionala — antifrankovska. Nije prošao nijedan frankovac, a do sada je obrtni zbor bio u njihovim rukama te je vedrio i oblačio tajnik frankovac Pavao Gašparović. Dakle: inteligencija protiv frankovluku („Matica Hrvatska“), radništvo protiv frankovluku („Sloga“), obrtnici protiv frankovluku („Obrtni zbor“). Bilanca je frankovluka, kako se po svemu vidi, jako slaba, ali frankovci se tješe i vele: što za to, kada dividende ipak dobro nose!

Kukavština. Frankovci su ovih dana napali iz busije kroz „Grazer Volksblatt“ i na dramaturga g. Vojnovića kao širitelja veliko-srpske propagande. Svatko se nasimjao tomu nesmislu, jer je odvise javan cilj tih navala. Mi nećemo braniti g. Vojnovića, koji zaista, što se njegove osobe i njegovog rada tiče, nema neprijatelja u nas. Ali ipak ćemo mu reći, da je donekle tim navalam sam kriv, jer je u svojoj prevelikoj kavalirštinu osobito protežirao djela i ljude Frankove stranke. U koliko se je prevario — uvidjet će sada. Zato mu za sada tu toliko kažemo: „Pravo mu budi!“

Frankovci u službi Magjara za odcjepljenje Rieke od senjske biskupije! Zimus se počelo širiti u javnosti glasine, kako su Magjari živo pregnuti, da odcjepie Rieku od senjske biskupije. Protiv toga magjarskog nauma započeo rodne zakone, te da i za njih vrijedi ono obće istinito načelo, da što se jedna stvar više zatire i izbrubljuje da ga sve to više nestaje.

Vlasti bi imale uzeti nešto ozbiljnije sveukupno ribarstvo, te kao što se povalno zauzimaju u koliko mogu i koliko je to dopušteno za stvarove, što živu na kopnu, te nastoje da učine sve moguće za njihov razplod i zaštitu, tako bi morale brinuti se nešto više i za stvarove mora, ne će li da nam pomanjka nuzdravije hrane, bez koje bi mogli i mnogi primorski narodi skapati od gladi.

Liepo je i pohvalno je, što se nastoji izmisliti nove načine ribanja, ali bi još liepše i puno korisnije bilo, kad bi se imalo na pameti pronaći način ribanja koji je najmanje štetan za razvoj ribarstva. u obće kad bi se znao način, kako bi se pojedine vrsti znale sačuvati u doba mrištenja.

(Nastavit će se.)

se u Hrvatskoj pokret, koji je lako mogao za-pljuscati čitavom domovinom i dignuti najveću i najneugodniju buru Magjarima i Rauchu. Pa što se dogodilo? Kao ono 1903, kad je počeo pokret za vlade Khuenta te ga je dr. Frank već u zametku nastojao ugušiti, tako je i ovaj put priskočio u pomoć Magjarima i Rauchu, svečano javivši u svom „Pravru“, da je naum Magjara odbijen, da je stvar povoljno riješena po Hrvatsku a da ima i u tom povoljnom rješenu Frank zasluge, koji da „radi“ dok drugi samo govore. Naravno nakon ovakovog saobćenja tek započeti pokret prestao je. Sad kad je valjda već prekasno, stvar je riješena i to na našu ogromnu štetu a u prilog Magjara, najviše zaslugom Frankovaca, dolaze Frankove „Novosti“ alarmantnom višću, da Magjari spremaju čitavu urutu protiv Hrvatskoj radi odcjepljenja Rieke od senjske biskupije. Kod pape da rade riečki načelnik grof Nako, ministar Appony, pače i ministar Josipović. Svoje vesti zaključuju Frankovci, da bi hrvatski narod morao s mjesta pokriviti najodlučniju akciju da predusretne osnovama Magjara! Sada dakle hoće Frankovci akciju, kad je valjda već prekasno, a gdje su bili prije? Zašto su akciju zaustavili javljajući da je Frankovom zaslugom sve povoljno riješeno?! Govorite zločinci!

Izbori za Hrvatsku narodnu zajednicu. „Hrvatska Narodna zajednica“ u Bosni obdržavala je u nedelju po podne uz prisutnost više od 2000 članova svoju ovogodišnju glavnu skupštinu. Skupštinu je u 3 sata posle podne otvorio predsjednik Zelenika. Osobito mnogo došlo je seljaka iz Fojnice i Visokog pod vodstvom Franjevac sa posebnim vlakom. Seljaci iz Sarajevskog polja dodjose pod vodstvom svećenstva. Izbor je trajao u najvećem redu do kasno u noći. Dr. Mandić i njegove pristaje dobiše većinu.

Pitanje narodnog blagdana. Prošli mjesec predložismo u našem listu, da se 30. travnja proglašiti narodnim blagdanom, te da se u taj dan kao u narodni dan prirede zabave, sakupljanja, predavanja i drugo u korist družbe sv. Ćirila i Metoda. Tim bi se postigle dvie svrhe. Jednu da bi mi slavili narodne mučenike, te popularizirali još više njihovu uspomenu, a drugo, da bi mogli smoci za družbu lep prihod, koji bi mogao svake godine biti upotrebljen za gradnju koje škole na uspomenu „narodnog blagdana“. Naš članak prenese „Novi List“, „Pokret“ i „Hrvatska rieč“ u izvadku, a hrvatski akademičari u Zadru zaključuje ostvariti ga, te sakupiti u taj dan doprinose za družbu. Mi se zato povraćamo na predmet, te pozivamo družbu, da se ona obrati zgodnim proglašenom na naod, koji neka objelodani u svim novinama gdje neka pozove narodu na proslavu narodnog blagdana u korist našeg školstva i Istri. Mi smo sjegurni, da će poziv uroditi dobrim plodom, te da u par godina neće biti jednog mjesta ni sela gdje ima Hrvata, u kojem se nebi slavio narodni blagdan, a to ne bukom i dangubom, već doprinosom za sačuvanje i narodno napredovanje. No samo treba brzo na posao, jer je već skrajni čas. Kad imaju Česi svoj „matičin dan“, kad i Njemci nastoje da ga uvedu, zašto i mi nebi mogli.“

Izborni pokret u Trstu. Pišu nam: Slovenci su se ovdje svojski počeli pripravljati za dođuće izbore. Osim rada oko ulaganja utoka, dadeše se sada na sazivanje izbornih skupština, koje divno uspijevaju. U nedelju su obdržavane dvie skupštine, naime u „Sv. Mariji Magdaleni i na obćini. — Na prvju, u prisutstvu od hiljadu izbornika, govorio je uz burno odobravanje dr. Ribarž, razjasnivši u jasnim i zgodnim crtama politički položaj. Dotakao se je i balkanske krize, a nije mimišao ni odnošaja u Hrvatsku. U obćini govorio je također u prisutstvu od više stotina izbornika dr. Vilfan. Skupštine sazivlje političko društvo „Edinost“ koje vodi izbornu kampanju.

Za magjarsku banku u Bosni. Ministar Burijan već je poduzeo shodne korake, da kralj primi deputaciju iz Bosne koja će tražiti osnutak magjarske agrarne banke prema poznatoj već osnovi. U deputaciji biti će najviše zastupan seljački stališ, Vest je sigurna a komentar suvišan.

Iz grada i okolice.

Lična viest. Prekosutra dolazi iz Zadra u Šibenik naš gradski zastupnik Dr. Ante Dulibić.

Nesnosne prilike na našoj pošti i brzozaju traju još uvijek. Vidi se upravo, da preko svih tužaba, da preko nezadovoljstva, negodovanja celog građanstva, svih naših trgovaca Ravnateljstvo u Zadru kao hotimice prelazi s njekom prezirnomo ravnodušnošću. Čudnovato je, zazorno je, samotno je ovo fenomenalno zapostavljanje Šibenika sa strane upravnih vlasti, koje su u tome upravo kao složne. Je li mo-

guće, da na Ravnateljstvu pošta u Zadru ne vide, ne razume, da je nemoguće da dalje ovako potraje pri uredu pošte u Šibeniku, gdje uz brojem nedostatno činovništvo i pomoćno osoblje nije nitako moguće opremati poslove onako brzo, tačno i sigurno, kao što od jednog ureda ima javnost pravo očekivati? Zašto stranke, koje svoje dužnosti i ter kako vrše i plaćaju, moraju da svaki put u uredu izdangube na ure dok budu opremljene? Zašto da se jadni činovnici, jer ih je malo, lome i kine da izbjegnu korbama i tužbama stranaka, koje uz svu dobru volju ne mogu da posluže kako žele, jer im je to apsolutno nemoguće? Hoće li već jednom svršiti ova nedolična igra, hoće li se dati i Šibeniku što ga po pravu, po zaslužbi ide? Naša uztrpljivost je velika, ali ima i ona svojih granica. Predje li preko njih, bit će tome kriva gospoda na Ravnateljstvu pošta u Zadru. — Rekosmo.

Opera. Sutra na večer započimlju operne predstave u mjestnom kazalištu. Uvjeravaju nas, da će predstave uspjeti liepo, jer da su priprave izvedene duševno, a što se tiče šenerija i odjele, da su dobavljena iz Milana.

Čestit Uskrs nazivljemo svim našim prijateljima, sumišljenicima i čitaocima, celom hrvatskom našem narodu i braći Srbima, koji ga ove godine skupa s nami slave, želeć im svima u bratskoj slozi i u plemenitom natjecanju k radu za sreću i slobodu otačbine Hrvatske uztrajnosti, samopriegora i iskrene međusobne ljubavi, jer bez toga bit će naš narodni Uskrs sve to kasniji.

Sinoćni obhodi Velikog petka, koliko katolički toliko pravoslavni prođuše u najliepšem redu uz obilno saučestvovanje našeg težačkog svijeta. Večer je bila upravo krasna. Katolički obhod krenuo je tačno u 8 i pol sati. Bratovštine na okupu po običaju pjevale su liepo i složno redom „Pomiliti mene.“ Udarale su obje mjestne glazbe. — Pravoslavni obhod krenuo je oko 10 sati a dovršen je u 10 i pol u uzornom redu, Udarala je „Šibenska glazba“. Kuće u ulicama kud su obhodi prošli, bile su razsvjetljene.

Jezično pitanje. Pišu nam iz okolice: Konbarski nadzornici bili su dobili tiskanice i pečat samo na hrvatskom jeziku. Svojedobno je „Dalmata“ na ovo napao. Predstavnici vlade u Zadru pobojali su se i sada su konbarski nadzornici providjeni tiskanicama i pečatima u oba jezika — hrvatski i talijanski.

Nesreća nad vodopadom rieke Krke. Na 5. t. mj. seljaci iz Kaličina Kojo Zeljak p. Tome, Spiro Kalik, Božo Zeljak i Vaso Zeljak vozili su u ladji mlivo preko jezera Boričke nad vodopadom Krke. Kako je duvala bura, ladja se napuni vode. Zadnja trojica znajući plivati, upute se put kraja ali do njega ne dopriše te se utopiše. Kojo Zeljak neznajući plivati, uhvati se ladje i sretno se spasi. Utopljenici bili su sutradan izvučeni i pokopani. Svaki je ostavio petero sirote i nevoljnu udovicu.

Čirilica u austrijskoj vojsci. I u Vodicama je jedan pričuvnik primio poziv u vojnicu čirilicom. Taj se zove Mazalin, a rodome je iz drniške krajine. A u Banovini pod Rauchom tako rabi čirilicu taj je veleizdajnik!

O vandalskom djelu izvedenu u noći izmedju 24. i 25. proš. mj. u groblju u Gomilici, gdje su nepoznati zlikovci podigli ploču sa groba pok. Dra Ignatija Bakotića, pak je razbili i komade na zemlju pobacali, doniele su viest sve naše novine, navodeći da nije poznato, što je tom nizkom djelu moglo dati povoda. Nama je, a i svakome poznato, da je pokojnik u Kaštelima bio u obće ljubljen i štovan, da je sa svima živio u najliepšem skladu, što se očitovalo i pri njegovu sprovodu, kojemu je sudjelovalo celo ono pučansvo; nama je, a i svakome poznato, da je našem narodu grob u obće i bez razlike svetinja, u koju ne bi dirnuo kao ni u oko, te da se naš težak, naš čovjek ne bi nikad toliko zaboravio, da počini takovo svetogrdje. Nama je i svakome poznato, da pomenutom vandalskom djelu nije mogao dati povoda ikakav ni blizi ni daleki razlog, pa za to opravdano držimo, da je to bogumirsko djelo jednostavno naručeno, da vlasti moraju iztraživati i pronaći krivce na umirenje naše javnosti, koja hoće da zna tko je to počinio i za što.

Razne viesti.

Hrvatskom podpornom društvu u Pragu pokloniše: Samoborska štedionica, Samobor K 50.—, Prva podravska dion. štedionica, Gjurjevac K 20.—, Redakcija „Narodny listy“ Praha, M. Truden, Camis & Stock u Trstu, Činovnička zadruga u Senju, Schlosser Germain & Co. u Budafoku po K 10.—, Slav. Vuletin pravnik Praha K 5.—, Adolf Tabor, Vinohady K 3.—, Odbor izriče iskrenu zahvalu svim plemenitijim

darovateljima što su društvo pomogli znatnim doprinosima da može svoju svrhu što lakše postignuti. Za odbor: Roko Bradanovič.

Trializam i Česi. Prije nekoliko dana govorio je česki zastupnik na car. vieću Horsky na skupštini katoličkog saveza českok, te je medju ostalim rekao: Mnogo se danas govori o trializmu. Jasno je, ako se ovaj provede bez dalje državne formacije, da bi Česi u Austriji ostali osamljeni. Zato smo se sporazumili u „Centrum“ sa južnim Slavenima, da se sa eventualnim trializmom kao junctim ima provesti i podpunna autonomija kraljevine Česke. U tom ćemo se međusobno podupirati.

Ne selite u Čile! „Hrv. Rieči“ javljaju iz Punta Arenas, da je usled težke financijalne krize, koju čilenska republika sada prebrovljeva, spala znatno i radnja i vrijednost radnji u onom kraju. A kako ima mnogo naših ljudi, koji tražeći bolju sreću, čestokrat se znaju preseliti iz Argentine u Čile, to nam prijatelj javlja, da upozorimo naše u Argentini, nek im ne dodje u pamet sada uzeti put pod noge. U ljetu nije bilo nikakove zarade, a što će biti tekar zimi kad snieg stane sipati? Zato nek za sada nitko ni ne misli na put, jer bi u tom slučaju izgubio i repu i vrecu. Ako na proljeće okrene na bolje, prijatelj nam obećaje, da će javiti.

Sveučilište u Kairu osnovati će se pomoću inteligentnih domaćih ljudi. Otvorila se je javna snbskripcija. Bogati Hassan Bey-Zayod darovao je sam 250.000 K. Na sveučilištu će podučavati domaći egipatski učenjaci, te francuzki i englezki sveučilištni profesori.

Hrvatska tiskara (Dr. Kretelj i dr.)

Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Najboljom

trajnošću odlikuju se četvorine za peći glasovite tvornice Mitscherling u Saskoj, jer nadmašuju sasvim svaku drugu vrst opeka i jer su najradje traženi od svih pekara pod imenom:

„Četvorine Chamotte“

po K 110 komad s protegama 28/ 28/5 cm. Ove četvorine podavaju kruhu i dvopeku redovitu tvrdinu, te ga ni najmanje ne prigore; uslov, s kojega su najbolje peći na glasu. — Ne pucaju ni pri najagilijem grijanju ili ohlađenju. — Traju po prilici tri godine makar uz neprestaju radnju. Izključivo skladište za Dalmaciju: 1—25

Tvrđka Faust Inchiostri — Šibenik.

Prodaje

se jedna kuća u blizini samostana sv. Lovre sa izgledom na more. — Obratiti se na uredništvo.

Novi Brijajčki Salon

Glavna ulica - ШБЕНЈК - Glavna ulica

Uredjen najmodernije — providjen najhigijeničnijim, najsvršenijim spravama

Bogat izborom najfinijih parfima i inih kosmetika 13—16

Osoblje najudvornije — Posluga uredna

Čistoća uzorna — Preporuča se p. u. obćinstvu.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednostima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GIVANICA K 1.000.000

Pričuva zaklada K 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmове uz amortizaciju kotarima, obćinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obroćno odplaćivanje. Osjećanje proti gubitku kod žriedbanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovćenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmове na rućne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Casaa di risparmio, Br. 5.
Vlasitla zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove eskomptuje mjenice, daje predumove na vrijednostne papire, kao i na robu ležuću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te

banknote i unovćuje kupovne i izžriedbane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavniža tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedionićke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjetnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložnićke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 1/2 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim. (Sterlinam) uz uložnićke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15. og Novembra i 10. og Decembra o. g.; izdaje blagajnićke doznaćke na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beć, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mješta inozemstva, odrezaka i izžriedbanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznaćke na Beć, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palli, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bućko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tećaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mješta Monarhije i inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predumove na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamćevinu za carine skladišta Kontirarnja (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibeљи provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocienosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjećuraje vrijednote proti gubitćim žriedbanja

25-52 Banca Commerciale Triestina.

Obskrbu

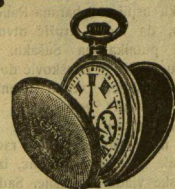
zadnjih dječjih, djevojaćkih, gospojnskih i gospodskih moda pruža:

Grazer Kaufhaus — (Graz),
Jakominiplatz 14. (u vlastitoj kući.)

Najizvrstniža dobavna vrela

za konfekciju, rubeninu i platno, petljanu robu i cipela rukom izradjenih.

Ilustrirani cienići badava i franko.

Najveći izum.

Samo K 5-10

stoji sada pronadjena „Nikel-Remontoir“

žepna ura sa znakom „Sistem-Koskopi Patent“, koja idje 36 sati sa kazalom za časove. — Na minut dobro iduća. — jamćenje za tri godine. (Jedan elegantni lanac i 5 drugih ukrasnih stvari dobiva kupac sata badava).

Jedna fina, vrlo liepo izradjena srebrna ura sa srebrnim lancem samo K 11-10.

U slućaju nezadovoljstva vraća se novac natrag. Narućbe šalju se pouzćeem ili novac unapried.

M. J. Holzer's Wwe. Marie Holzer

tvorničko skladište ura, zlata, srebra, kao i glazbene instrumente.

Krakov, St. Getrudgasse 29, Hochpartere.

Bogato ilustrovani cienići šalju se badava i franko.

Traže se putnici. 17-20

Po sebi funkcionirajući namještaji za podizanje vode iz dubokih vrela

grad:

najveća slavenska firma u 10-30 monarhij
Anton Kunz
c. k. dvorski dobavljać
Hranke, (Morava)
Ojenti badava i Franko.

STECKENPFERD

od ljljanova mlieka SAPUN

najblaži sapun za kožu kao i proti sunćanim pjegama.

Dobiva se svugdje.

8-40

Hotel Dinara

Šibenik kod mjestnog kazališta

obskribljen je izvrstnom kuhinjom - udobnim i zdravim sobama i svim - ostalim mogućim komforitama. - CIENE VRLO UMJERENE. - - - -

Preporučuje se Jvanica ud. Dodig.

41-52

ŠIRITE „HRVATSKU RIEĆ“!

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom obćine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnića za slućaj doživljaja i smrti;
b) osiguranje miraza;
c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez lienićke pregledbe.
3. Pućka osiguranja na male glavniće bez lienićke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žit, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploća protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: K 1.410.816.28
Od toga jamćevne zaklade: K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2.619.582.36

Za Palmaciju pobliže obaviesti daje: Glavno Povjerenićevo i Nadzornićevo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE. 25-52

THIERYOV BALSAM

jedini i pravi sa zelenom opaticom kao zaštitnom markom. Djeluje sigurno proti grćevima želućda, nadimanju, kašljivosti, ljutini, nazebi, prsnim bolima, promuklosti, trganju u udima itd. Izvana uporabljen za čišćenje rana i utaženje bolova.

12/2 ili 6/1 ili jedna flaša za obiteļ 5 kruna.

Thieryova stolistna mast za rane

Sigurno djelujuće domaće pomoćno sredstvo za čirove, absese, rane, ozlede, opekline svake vrsti. — 2 doze K 3-60.

Dobiva se kod: ljekarne k angeliu Čuvaru A. THIERYA u Pregradi kod Roića (kiselo vrelo).

Opomena: Svaki koji narućuje i prodaje drugi patvoreni balzam bez moje zaštitne marke — Opatice — ili surogate izlaže se zapljeni falsifikata i spram §. 23. i 25. kaznenog zakona zatvori od godine dana ili globe od 4000 kruna.

Zaliba u većini ljekarna. — Prodaja en gross kod drogljera.

U zalih kod drogljera ljekarnika NIKOLE RATKOVIĆA i J. BUĆANA ljekarnika u SPLITU. 5-13